

RETNINGSLINJER FOR GRUNDVANDSBESKYTTELSE I VEJLE KOMMUNE - 2023

TEKNIK & MILJØ

Vejle Kommunes retningslinjer for grundvandsbeskyttelse

Formål

Formålet med retningslinjerne er at beskytte grundvandet mod forurening, så borgerne sikres en stabil forsyning med drikkevand af god kvalitet gennem en effektiv grundvandsbeskyttelse.

Derfor vil Vejle Kommune arbejde for at forebygge forureningsrisici fra en række potentielle forureningskilder ved, at der i områder med særlige drikkevandsinteresser og vandværkernes indvindingsoplande ikke tillades placeret anlæg, erhverv, aktiviteter eller anden arealanvendelse, der kan true grundvandet. Arealanvendelse, der sikrer godt grundvand, skal fremmes.

Der skal i alle tilfælde indgå en konkret vurdering i afgørelsen af grundvandsinteressen og grundvandets sårbarhed på det pågældende sted. Retningslinjerne har ingen direkte retsvirkning over for borgere og virksomheder, men de lægger rammerne for, hvordan Vejle Kommune vil sikre, at grundvandet bliver beskyttet i Vejle Kommune. De foranstaltninger, der nævnes i retningslinjerne, skal derfor følges op med konkrete vurderinger og afgørelser, hvor berørte parter får mulighed for at blive hørt.

Retningslinjer

Nedenstående retningslinjer er udarbejdet jf. bekendtgørelse om indsatsplaner nr. 912 af 27. juni 2016 og gælder for administrationen af indsatser på grundvandsområdet m.m. i Teknik & Miljø i Vejle Kommune.

Forslaget til retningslinjer har været i høring i 12 uger efter Vejle Byråd har vedtaget forslaget.

Disse retningslinjer ophæver Retningslinjer, vedtaget af Vejle Byråd 15. september 2021 og gælder indtil nye godkendes.

Der er lavet retningslinjer inden for følgende områder:

- **Byudvikling**
- **BNBO**
- **Restprodukter**
- **Råstofgravning**
- **Forurennet jord**
- **Landbrug**
- **Virksomheder**
- **Spildevand**
- **Jordvarme**
- **Pesticider**

Se skema med retningslinjer side 5.

Målsætning

Vejle Kommunes overordnede målsætning er at beskytte grundvandet mod forurening.

Vejle Kommune vil gennem sin planlægning, ved tilsyn og sagsbehandling af aktiviteter, som kan påvirke grundvandet, forebygge, at grundvandet ikke påvirkes negativt.

Regulering af nitratudvaskningen

Det naturlige indhold af nitrat i grundvand er 0-3 mg nitrat/l. Grænseværdien for nitrat i drikkevandet er 50 mg nitrat/l.

Vejle Kommune har lavet en trinmodel for indsatser over for nitrat i drikkevandet hos vandværkerne. De forskellige indsatser er afstemt efter indholdet af nitrat i drikkevandet.

Se trinmodel for indsatser over for nitrat i drikkevandet hos vandværkerne i bilag 3

Følsomme indvindingsområder over for nitrat - NFI

Hvis der måles nitrat i vandet på et vandværk og tendensen er stigende, skal vandværket jf. Trinmodel for indsatser over for nitrat undersøge alle muligheder for at vende tendensen.

Der vil være tale om frivillige aftaler eller påbud mod fuld erstatning, som skal betales af vandværkerne.

De udpegede områder kan revurderes af Miljøstyrelsen.

Indsatsområder over for nitrat - IO

Hvis der måles nitrat i vandet på et vandværk og tendensen er stigende, skal vandværket jf. Trinmodel for indsatser over for nitrat undersøge alle muligheder for at vende tendensen.

Der vil være tale om frivillige aftaler eller påbud mod fuld erstatning, som skal betales af vandværkerne.

De udpegede områder kan revurderes af Miljøstyrelsen.

Følsomme indvindingsområder over for sprøjtemidler- SFI

Miljøstyrelsen har udpeget følsomme indvindingsområder over for sprøjtemidler på sandjorde. Områderne er udpeget ud fra jordens indhold af humus, ler og silt i den øverste meter af jorden.

I de følsomme indvindingsområder over for sprøjtemidler inden for OSD og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for OSD har kommunen og vandværkerne mulighed for at lave yderligere tiltag for at opnå den overordnede målsætning.

Yderligere tiltag vil kun ske inden for vandværkernes indvindingsoplande, som samtidig er udpeget som følsomme over for sprøjtemidler. Der vil være tale om frivillige aftaler eller påbud mod fuld erstatning, som skal betales af vandværkerne.

Pesticider

Grænseværdien for pesticider er for det enkelte pesticid eller pesticid-nedbrydningsprodukt 0,1 µg/l og samlet ved fund af flere pesticider og pesticid-nedbrydningsprodukter samtidig 0,5 µg/l. Måles der pesticider eller pesticid-nedbrydningsprodukter i vandet på et vandværk, går Vejle

Kommune i dialog med vandværket med henblik på at løse problemet.

Vejle Kommune har udarbejdet en trinmodel for pesticider på vandværker. Trinmodellen beskriver de indsatser, der skal iværksættes på vandværkerne afhængig af den målte koncentration af stoffet. Der er endvidere udarbejdet et handlingskatalog med forskellige tiltag, der både bygger på en forebyggende indsats og en indsat ved fund af pesticider eller pesticid-nedbrydningsprodukter i drikkevandet. Handlingskatalog og trinmodel kan ses i bilag 3 og 4.

Boringsnære beskyttelsesområder - BNBO

Miljøstyrelsen har beregnet og optegnet et boringsnært beskyttelsesområde (BNBO) omkring alle vandværksboringer. Folketinget har i 2019 besluttet, at det som udgangspunkt skal være slut med erhvervsmæssigt at anvende pesticider inden for BNBO. Kommunerne har fået til opgave at bistå i forhandlingerne mellem vandværker og lodsejer i forhold til at opnå frivillige aftaler inden udgangen af 2022.

Ud over BNBO er der et fredningsbælte på 10 meter og en beskyttelseszone på 25 meter omkring alle almene drikkevandsboringer samt en bakteriologisk zone på 300 meter, hvor der bl.a. ikke må etableres nedslivningsanlæg.

I fredningsbæltet må man godt dyrke jorden, men ikke gødske og bruge pesticider eller anbringe og håndtere stoffer, der kan forurene grundvandet. I 25 meter beskyttelseszonen må man ikke dyrke til erhvervsmæssigt formål (ikke gødske og bruge pesticider).

Overvågning – Enkeltindvindere

Det øverste grundvandsmagasin er nogle steder nitratpåvirket og giver derfor problemer for nogle husstande med egen drikkevandsforsyning.

Det er frivilligt for enkeltvandforsyninger, der kun forsyner én husstand, at undersøge drikkevandskvaliteten. Øvrige vandforsyninger undersøger vandkvaliteten afhængig af formål og indvindingens størrelse.

Hvis der måles nitrat over grænseværdien på 50 mg nitrat/l i en enkeltvandforsyning, gør Vejle Kommune via brev grundejeren opmærksom på, at drikkevandet ikke overholder

drikkevandskvalitetskravene. Henvender ejeren sig efterfølgende til Vejle Kommune, vurderes der i den konkrete sag, hvilke løsningsmuligheder der er.

Overvågning – Vandværker

Vandkvaliteten følges gennem vandværkernes kontrolprogrammer. Såfremt der opstår vandkvalitetsproblemer i forhold til nitrat, pesticider, pesticid-nedbrydningsprodukter og andre miljøfremmede stoffer, sættes Trinmodellerne i gang. Det vurderes, at det fysiske tilsyn og tilsynet med vandkvaliteten, der foretages i dag, de udpegninger, der er lavet i denne plan samt kommunens fremadrettede administration i området, er tilstrækkeligt til at opretholde

kvaliteten af det drikkevand, der leveres af vandværkerne i kommunen.

Såfremt der viser sig en tendens til stigende nitrat- og pesticid-nedbrydningsprodukt indhold i vandværksboringerne, kan det komme på tale at påbyde vandværkerne at indgå frivillige dyrkningsaftaler mod fuld kompensation.

I skemaet på de følgende sider er beskrevet de retningslinjer, som gælder for administrationen af indsatser på grundvandsområdet m.m. i Vejle Kommune.

Retningslinjerne vil løbende blive revurderet efter behov.

Retningslinjer

	Emne	Retningslinje	Indsats
Byudvikling	Byudvikling (erhverv og anlæg)	Områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande uden for disse bør friholdes for virksomhedstyper og anlæg, der kan medføre en væsentlig fare for forurening af grundvandet	Der skal laves en redegørelse ved planlægning for virksomhedstyper og anlæg, der medfører en væsentlig fare for grundvandet
		Hvor dette ikke er muligt, skal det godtgøres i en redegørelse	I redegørelsen skal bl.a. indgå vandværkets situation, grundvandets sårbarhed, vandkvaliteten, afstanden til kildepladsen, indvindingsdybde og boringernes alder Desuden skal det i redegørelsen godtgøres, at der er en særlig planmæssig begrundelse for placeringen, herunder at lokalisering uden for de nævnte områder er undersøgt og ikke fundet mulig, og at faren for forurening af grundvandet kan forebygges ved særlige grundvandsbeskyttende tiltag
	Byudvikling (erhverv og anlæg der ikke er omfattet af Bilag 1) Bilag 1: Vejledning nr. 9320 af 31. marts 2017 om krav til kommuneplanlægning inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til almene vandforsyninger uden for disse	Der kan være særlige tilfælde, hvor planlægning for erhverv og anlæg som ikke er omfattet af Bilag 1, ikke er muligt i de sårbare områder inden for vandværkernes indvindingsoplande Særlige tilfælde kan f.eks. være, hvor et vandværk har flyttet sin kildeplads ud af byen for at sikre den i fremtiden og samtidigt ligger i et sårbart område	Der skal laves en konkret vurdering ved planlægning for erhverv og anlæg, som ikke er omfattet af Bilag 1 I den konkrete vurdering skal bl.a. indgå vandværkets situation, grundvandets sårbarhed, vandkvaliteten, afstanden til kildepladsen, indvindingsdybde og boringernes alder På baggrund af den konkrete vurdering kan der gives afslag eller kan det fastsættes om eller hvilke særlige grundvandsbeskyttende forholdsregler, der skal tages ved byudviklingen

Emne	Retningslinje	Indsats
		Det kan f.eks. være krav om: <ul style="list-style-type: none"> • ingen nedsivning fra metal- og tagpaptage • tæt membran i regnvandsbassiner
Lokalplaner (erhverv og anlæg)	Nye lokalplaner inden for områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande uden for disse skal efter en konkret vurdering indeholde bestemmelser om grundvandsbeskyttelse	Efter en konkret vurdering tages der stilling til, om hvorvidt der skal stilles skærpede krav til f.eks. belægningstype, indretning af parkeringspladser, placering på grundene og udformning af fælles friarealer
Lokalplaner (boliger, erhverv og anlæg der ikke er omfattet af Bilag 1)	Nye lokalplaner inden for sårbare områder i vandværkernes indvindingsoplande skal efter en konkret vurdering indeholde bestemmelser om grundvandsbeskyttelse	Efter en konkret vurdering tages der stilling til, om hvorvidt der skal stilles skærpede krav til f.eks. belægningstype, indretning af parkeringspladser, placering på grundene og udformning af fælles friarealer
Bygge modninger	Vi skal arbejde for, at man ikke bruger pesticider i byggemodningsfasen inden for vandværkernes indvindingsoplande	Ved kommunale udstykninger må man ikke bruge pesticider i byggemodningsfasen (Vejle Kommune har underskrevet en aftale med KL om afvikling af brugen af plantebeskyttelsesmidler på offentlige arealer). Ved private udstykninger opfordrer vi til, at man ikke bruger pesticider i byggemodningsfasen
Salg af kommunale arealer	Vi vil arbejde for, at der ved salg af kommunal jord i områder med særlige drikkevandsinteresser sikres grundvandsvenlig drift	Vi vil sikre, at der i salgsmaterialet oplyses om, at der er tale om jord i områder med særlige drikkevandsinteresser. Det skal fremgå, at der kan stilles skærpede vilkår f.eks. ved etablering af en virksomhed eller tilførsel af jord jf. Miljøbeskyttelsesloven/ Jordforureningsloven

	Emne	Retningslinje	Indsats
	Nedlagte/ overflødiggjorte landbrugs- ejendomme	I områder med særlige drikkevandsinteresser og/eller i indvindingsoplande til vandværker vil vi minimere risikoen for forurening af grundvandet fra virksomheder, der ønskes etableret/anmeldt i nedlagte/overflødiggjorte landbrugsejendomme	I områder med særlige drikkevandsinteresser og/eller i indvindingsoplande til vandværker vil vi minimere risikoen for forurening af grundvandet fra virksomheder, der ønskes etableret/anmeldt i nedlagte/overflødiggjorte landbrugsejendomme
BNBO	Planlægning for byudvikling (boliger, erhverv og anlæg)	Der må som hovedregel ikke planlægges for boliger, erhverv og anlæg i de boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) Det gælder f.eks. solvarmeanlæg, regnvandsbassiner, p-pladser, nedslivningsanlæg for husspildevand, kemikalietanke, olietanke mv.	Der skal laves en konkret vurdering ved planlægning for boliger, erhverv og anlæg I den konkrete vurdering skal bl.a. indgå vandværkets situation, grundvandets sårbarhed, grund- vandsdannelsen, vandtypen, vandkvaliteten, indvindingsdybde og boringeres alder
	Ubenyttede boringer og brønde	Ubenyttede boringer og brønde skal som hovedregel sløjfes inden for BNBO	Boringer og brønde, der udgør en trussel mod vandværkernes indvindingsboringer, og ligger inden for det boringsnære beskyttelsesområde, skal sløjfes
	”Restprodukter”	Inden for de boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) må der som udgangspunkt ikke udspredes og genanvendes restprodukter som spildevandsslam, slagger, mucosa m.m.	Der skal laves en konkret vurdering ved udspredning og genanvendelse af restprodukter som spildevandsslam, slagger, mucosa m.m. I den konkrete vurdering skal bl.a. indgå vandværkets situation, grundvandets sårbarhed, grund- vandsdannelsen, vandtypen, vandkvaliteten, indvindingsdybde og boringeres alder

	Emne	Retningslinje	Indsats
Restprodukter	Restprodukter	Udspredding og genanvendelse af restprodukter som spildevands-slam, slagger, mucosa m.m. inden for vandværkernes indvindingsoplande skal ske ud fra en konkret vurdering	<p>Der skal laves en konkret vurdering af restproduktet ved hver ansøgning/anmeldelse inden for et vandværks indvindingsopland</p> <p>I den konkrete vurdering skal bl.a. indgå vandværkets situation, grundvandets sårbarhed, afstanden til kildepladsen, indvindingsdybde og boringernes alder</p> <p>På baggrund af den konkrete vurdering kan der stilles skærpede vilkår i tilladelsen eller gives afslag</p>
Råstofgravning	Udlægning af råstofgraveområder	<p>Anbefaling til Region Syddanmark:</p> <p>Der bør som hovedregel ikke udlægges råstofgraveområder i vandværkernes indvindingsoplande</p>	I udtalelser til Region Syddanmark vil vi anbefale, at der som hovedregel ikke udlægges råstofgraveområder i vandværkernes indvindingsoplande
	Råstofgravning under grundvand	<p>Anbefaling til Region Syddanmark:</p> <p>Der bør som hovedregel ikke tillades gravning under grundvandsspejlet i områder med særlige drikkevandsinteresser</p>	I udtalelser til Region Syddanmark vil vi anbefale, at der i råstoftilladelser stilles vilkår om, at der ikke må graves under grundvandsspejlet
	Efterbehandling	<p>Anbefaling til Region Syddanmark:</p> <p>I områder med særlige drikkevandsinteresser bør råstofgraveområderne efter en konkret vurdering efterbehandles til natur og rekreative områder, ekstensiv landbrugsdrift eller skovbrug uden brug af pesticider eller gødningsstoffer</p>	I udtalelser til Region Syddanmark vil vi anbefale, at der ved godkendelse af efterbehandlingsplaner i områder med særlige drikkevandsinteresser efter en konkret vurdering stilles vilkår om efterbehandling til natur og rekreative områder, ekstensiv landbrug eller skovbrug uden brug af pesticider og gødningsstoffer
	Tilførsel af jord	<p>Anbefaling til Region Syddanmark:</p> <p>I områder med særlige drikkevandsinteresser bør der som udgangspunkt ikke tilføres jord til råstofgrave</p>	I udtalelser til Region Syddanmark vil kommunen anbefale, at der som udgangspunkt ikke tilføres lettere forurenede jord og forurenede jord til råstofgrave

	Emne	Retningslinje	Indsats
	Skærpede miljøkrav	Anbefaling til Region Syddanmark: Det anbefales, at aktiviteter med risiko for utilsigtede hændelser, der kan være en trussel for grundvandet i forbindelse med råstofgravning, forebygges gennem vilkår i gravetilladelser	I udtalelser til Region Syddanmark vil vi anbefale, at aktiviteter med risiko for utilsigtede hændelser, der kan være en trussel for grundvandet i forbindelse med råstofgravning, forebygges gennem vilkår i gravetilladelser. Det kan f.eks. være i forhold til håndtering og opbevaring af olie og benzin
Forurenet jord	<i>Forurenet jord</i> Jord som overskrider miljøstyrelsens afskæringskriterier	Lettere forurenet og forurenet jord må kun genplaceres, hvis det er godtgjort, at det ikke udgør en uacceptabel risiko for grundvandet	Vi vil lave en konkret risikovurdering af om jordens genplacering udgør en uacceptabel risiko for grundvandet ved hver ansøgning i områder med særlige drikkevandsinteresser og i vandværkernes indvindingsoplande I den konkrete vurdering skal bl.a. indgå vandværkets situation, grundvandets sårbarhed, afstanden til kildepladsen, indvindingsdybde og boringernes alder På baggrund af den konkrete risikovurdering kan der gives afslag til genanvendelse af jorden i det ansøgte område
	<i>Lettere forurenet jord</i> Jord som overskrider miljøstyrelsens jordkvalitetskriterier		
Landbrug	Tilsyn på landbrugsejendomme	Vi vil arbejde for, at landmænd der har husdyrbrug og jord i område med særlige drikkevandsinteresser og samtidig i et vandværks indvindingsopland bliver gjort opmærksomme på dette Vi vil gennem miljøtilsyn arbejde for, at risikoen for forurening af grundvandet er mindst mulig	På kommunens regelmæssige miljøtilsyn gennemgås opbevaring og håndtering af olie og kemikalier samt oplag af husdyrgødning og ensilage for at sikre mod forurening Alle husdyrbrug er risikoscoret efter deres potentielle miljørisiko herunder risiko for grundvandspåvirkning. Scoren er afgørende for hvor ofte der føres miljøtilsyn. Særligt husdyrbrug som ligger inden for NFI eller områder omfattet af en indsatsplanlægning scorer højt i sårbarhed og får oftere tilsyn end brug beliggende uden for disse områder

	Emne	Retningslinje	Indsats
			På tilsyn vil kommunen informere de landmænd, der har jord i et område med særlige drikkevandsinteresser og i et vandværks indvindingsopland om betydningen heraf
	Vaskepladser på landbrugsejendomme	Vi vil minimere risikoen for forurening af grundvandet fra vaskepladser	Vi vil underrette Landbrugsstyrelsen, hvis vi bliver bekendt med, at en vaskeplads ikke lever op til kravene i vaskepladsbekendtgørelsen
	Markvandingsboringer og andre erhvervsboringer	Vi vil minimere risikoen for forurening af grundvandet fra evt. utætte installationer fra markvandingsboringer og andre erhvervsboringer, hvor der ikke er tilknyttet et kontrolprogram (fx plantager, svinebrug m.m.)	I forbindelse med nye indvindingstilladelser føres der teknisk tilsyn med markvandingsboringer og andre erhvervsboringer, der er 30 år eller ældre
Erhverv	Virksomheder	Eksisterende virksomheder inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og vandværkernes indvindingsoplande skal overholde gældende retningslinjer for industri	Ved sagsbehandling på virksomheder i områder med særlige drikkevandsinteresser og inden for vandværkernes indvindingsoplande, skal det sikres, at virksomhederne overholder gældende retningslinjer for industri
	Nye virksomheder	Vi vil minimere risikoen for forurening af grundvandet fra nye virksomheder	I forbindelse med etablering af nye virksomheder i områder med særlige drikkevandsinteresser og inden for vandværkernes indvindingsoplande skal sagen vurderes i forhold til grundvand
	Udvidelse af virksomheder	Vi vil minimere risikoen for forurening af grundvandet fra virksomheder	I forbindelse med udvidelse af virksomheder i områder med særlige drikkevandsinteresser og inden for vandværkernes indvindingsoplande skal sagen vurderes i forhold til grundvand
	Tilsyn på virksomheder	Ved miljøtilsyn inden for vandværkernes indvindingsoplande sættes der fokus på grundvandsbeskyttelse	I forbindelse med tilsyn på virksomheder vil der være fokus på grundvandsbeskyttelsen På tilsyn vil kommunen informere om grundvandsvenlig adfærd

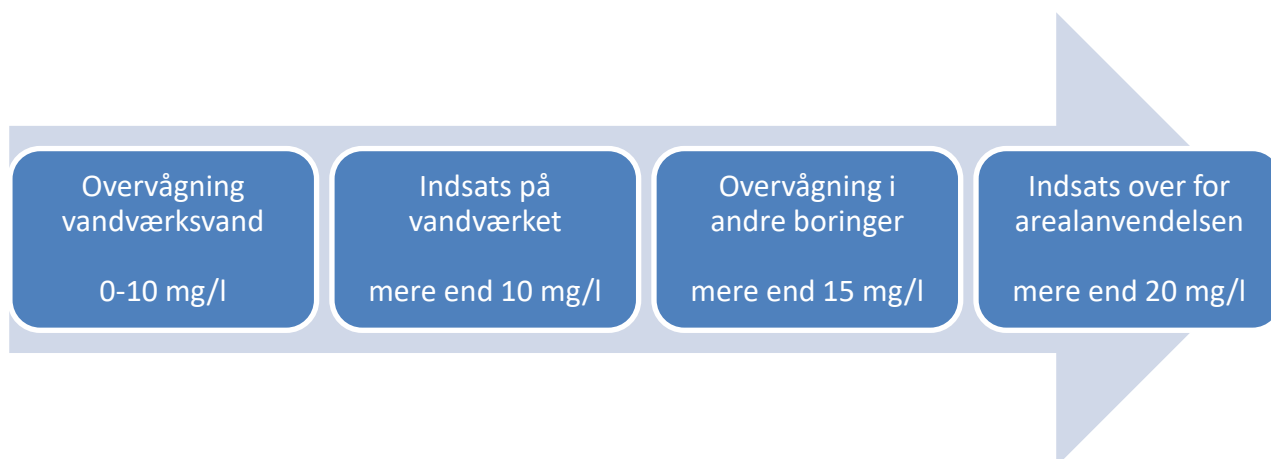
	Emne	Retningslinje	Indsats
	Tilladelser til oplag og nedgravning af stoffer, produkter og materialer der kan forurene grundvandet	Vi vil minimere risikoen for forurening af grundvandet ved at stille vilkår i forbindelse med tilladelser efter miljøbeskyttelseslovens §19	I forbindelse med § 19-tilladelser skal sagen vurderes i forhold til grundvand
Spildevand	Tagvand	Der må som hovedregel ikke ske nedsivning af tagvand fra tagpap- og metaltage inden for vandværkernes indvindingsoplande	Om der kan gives tilladelse afhænger bl.a. af vandværkets situation, grundvandets sårbarhed, vandkvaliteten, afstanden til kildepladsen, indvindingsdybde og boringernes alder
	Parkeringspladser og vejanlæg	Der må som hovedregel ikke ske nedsivning fra parkeringsarealer og vejanlæg inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og vandværkernes indvindingsoplande	Ved tilladelse til nedsivning af regn- og overfladevand fra parkeringsarealer og vejanlæg i områder med særlige drikkevandsinteresser og i vandværkernes indvindingsoplande kan der på baggrund af en konkret vurdering stilles vilkår afhængig af sårbarhed, kildepladsnærhed m.m. om rensende foranstaltninger indtil niveau for almindeligt belastet regnvand
	Regnvandsbassiner	Regnvandsbassiner skal som hovedregel etableres med tæt membran inden for områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande til vandværkerne	Ved tilladelse til regnvandsbassiner i områder med særlige drikkevandsinteresser og i indvindingsoplande til vandværkerne kan der på baggrund af en konkret vurdering stilles vilkår afhængig af sårbarhed, kildepladsnærhed m.m.
	Spildevand fra spildevandssystemet	Vi vil minimere risikoen for forurening af grundvandet med spildevand fra spildevandssystemet	Vi skal sikre, at spildevandssystemet udføres med særligt tætte samlinger inden for 300 meter fra vandværkernes indvindingsboringer

	Emne	Retningslinje	Indsats
Jordvarme	Dybe jordvarmeanlæg (Jordvarmeboringer)	Der må som hovedregel ikke etableres dybe jordvarmeanlæg i vandværkernes indvindingsoplande	Ved ansøgninger om tilladelse til etablering af dybe jordvarmeanlæg skal der laves en konkret vurdering I den konkrete vurdering skal bl.a. indgå vandværkets situation, grundvandets sårbarhed, afstanden til kildepladsen, indvindingsdybde og boringernes alder
	Bekæmpelsesmidler (Midler mod ukrudt, insekter, svampe, alger o.lign.)	Kommunale arealer ved fx skoler og institutioner	Kommunens egne arealer skal drives uden brug af bekæmpelsesmidler
Kommunes bortforpagtede arealer		Kommunens bortforpagtede arealer skal drives uden brug af bekæmpelsesmidler	I forpagtningsaftaler stilles vilkår om forbud mod brug af bekæmpelsesmidler* Sportsanlæg ved Vejle Golf Club, Kellers Park Golf Club og Vejle Boldklub kan undtagelsesvis anvende bekæmpelsesmidler i et begrænset omfang til pleje af udsatte banearealer. Klubberne har allerede i dag et meget lavt forbrug, og arbejder fortsat med at minimere forbruget yderligere. Klubberne har en målsætning om på sigt ikke at anvende bekæmpelsesmidler

* Undtaget er brug af bekæmpelsesmidler til bekæmpelse af invasive arter (Folketingets aftale om pesticidstrategi 2017-2021)

Trinmodel for indsatser over for nitrat

Baggrund

Rent grundvand er afgørende vigtig for samfundet og borgernes sundhed. Grundvandet er i gennemsnit 25 år undervejs, fra det falder som regn på overfladen, til det bliver til grundvand. Det er derfor vigtigt, at vi er på forkant og handler i tide med de indsatser, der er nødvendige.

Vejle Kommune har lavet en trinmodel, som bygger på indsatser, som trinvis bringes i anvendelse i forhold til det målte indhold af nitrat i drikkevandet.

Ved et indhold af nitrat på mere end 20 mg/l og en stigende tendens skal der ske en indsats i forhold til arealanvendelsen. Indholdet på 20 mg/l er ikke videnskabeligt begrundet, men valgt ud fra forsigtighedsprincippet samt, at vi vil fastholde det nuværende lave nitratniveau på vandværkerne. Med de 20 mg/l læner vi os op ad det samme niveau, som andre kommuner, der også anvender en trinmodel for nitrat.

Nitratindhold	
0-10 mg pr. l	<ul style="list-style-type: none"> • Overvågning af udviklingen af nitratindhold i drikkevandet (de lovbestemte kontroller) • Håndhævelse af 25 meter beskyttelseszoner • Tilsyn på vandværkerne
Mere end 10 mg pr. l	<p>Kommunen starter dialog med vandværket om, hvordan tendensen kan vendes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er vandværkets boringer tætte? Evt. videoinspektion af indvindingsboringer • Hvordan indvinder vandværket grundvand? Kan det ske mere skånsomt? • Er der mulighed for, at vandværket kan indvinde fra et dybere magasin? • Er der mulighed for køb af jord ved og omkring kildeplads for dermed at kunne styre arealanvendelsen? • Er der mulighed for at flytte kildepladsen?

	<ul style="list-style-type: none"> • Er der mulighed for, at vandværket kan blive tilsluttet et andet vandværk?
Mere end 15 mg pr. l	<p>Kommunen udvælger egnede overvågningsboringer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Årlige analyser i overvågningsboringerne • Vurdering af tidsserierne for overvågningsboringerne og sammenhængen med udviklingen i vandværksboringerne. <p>Overvågningsboringerne kan f.eks. være hos mælkeleverandører, der i forvejen skal laver årlige analyser. Alternativt kan vandværket betale for den årlige overvågning i andre boringer. Opstart af undersøgelser om, hvor en mindre nitratudvaskning vil have størst effekt</p>
Mere end 20 mg pr. l og en stigende tendens	<p>Hvis vandværket har undersøgt alle muligheder for at vende tendensen ved at ændre på egne forhold, og nitratinholdet fortsat stiger, øges fokus på arealanvendelsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vandværket undersøger muligheder for at indgå frivillige aftaler om skærpede krav i sammenhængende områder, som vurderes at have den største effekt i forhold til grundvandsbeskyttelsen <p>De frivillige aftaler indgås mod fuld kompensation. Hvis der ikke er mulighed for at indgå frivillige aftaler, vil Vejle Kommune i helt særlige tilfælde, hvor det skønnes nødvendig i forhold til grundvandsbeskyttelsen meddele påbud med skærpede krav til arealanvendelse. De skærpede krav kompenseres med fuld erstatning (udgift pålægges vandværkets forbrugere).</p>

Trinmodel for pesticider

Trinmodellen giver et overblik over de indsatser, der skal iværksættes på vandværker afhængig af den målte koncentration i drikkevandet.

Det lavest mulige målelige niveau for pesticider (detektionsgrænsen) er 0.01 µg/l. Grænseværdien for fund af et enkelt pesticid i drikkevandet er 0,1 µg/l og ved fund af flere pesticider, er grænseværdien 0,5 µg/l.

Trin 1: Første fund af pesticid i en boring eller på vandværk

- Omprøve for at verificere fundet
- Hvis indholdet er over grænseværdien på 0,1 µg/l kontaktes Styrelsen for Patientsikkerhed

Trin 2: Gentagne fund af pesticider under 0,05 µg/l

- Øget kontrol med udviklingen af pesticidindholdet
- Kontrol af evt. øvrige indvindingsboringer
- Information til forbrugerne om fund af pesticider i drikkevandet
- Regulering af indvindingen så det sikres det lavest mulige indhold af pesticider i drikkevandet

Trin 3: Gentagne fund af pesticider over 0,05 µg/l

- Dialog med vandværket om evt. etablering af nye indvindingsboringer, ny kildeplads, nødforbindelse til nabovandværk
- Ved stigende pesticidindhold skal der aftales konkrete handlinger for at vende udviklingen.
- Ved kommunale vandværkstilsyn øges fokus på forureningskilder i de boringsnære områder.

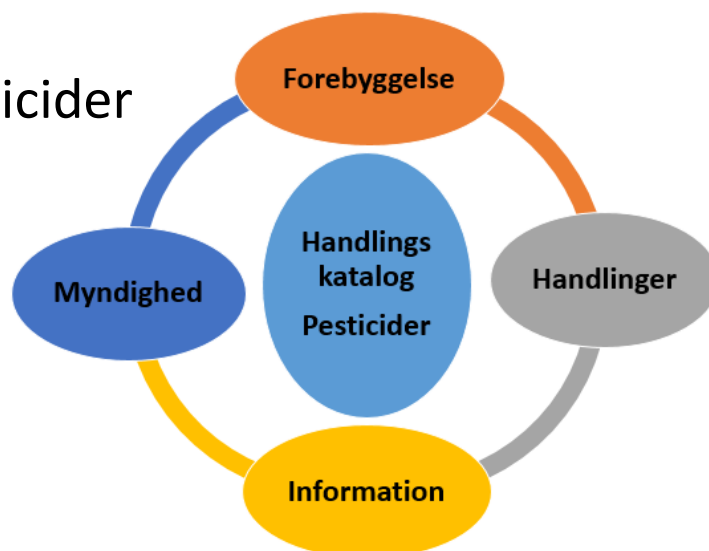

Trin 4: Gentagne fund af pesticider over 0,10 µg/l

- Hvis muligt tages den/de forurenede boring(er) ud af drift.
- Aktivering af evt. nødforbindelse til nabovandværk
- Vandværket skal indsende ansøgning til Vejle Kommune om dispensation. Ansøgning skal ledsages af en handlingsplan for at skaffe rent drikkevand.
- Der kan meddeles dispensation op til 3 år, men handling skal være så kort som muligt.

Handlingskatalog for pesticider

Baggrund

Det er staten der godkender de pesticider, som har været anvendt og som i dag anvendes i Danmark. Det er også staten der bestemmer, hvilke pesticider drikkevandskontrollerne på vandværkerne skal indeholde.

Regionen har til opgave at kortlægge og oprense ældre jordforureninger. Regionen laver årligt en plan for hvilke forurenede grunde, de vil rense op i Vejle Kommune. Planen sendes i høring, og vi har mulighed for at komme med vores ønsker til, hvilke grunde vi vil have oprenset.

Vejle Kommunes opgave er gennem tilsyn, tilladelser, planlægning, information mv. at beskytte grundvandet mod pesticider.

Vejle Kommune oplever et stigende problem med pesticider i grundvandet. Flere vandværker finder det i deres indvindingsboringer og enkelte har måtte lukke. Så for at være på forkant har Vejle Kommune udarbejdet et handlingskatalog for pesticider.

Forebyggende indsatser

Handlinger	Beskrivelse
Ny lov om pesticidfri drift (erhverv) inden for de boringsnære beskyttelsesområder (BNBO)	<ul style="list-style-type: none"> Vandværksboringers BNBO sikres mod anvendelse af pesticider på erhvervsjord ved frivillige aftaler inden 2023. Hvis frivillige aftaler ikke er indgået inden 2023, vil kompensationen blive bestemt ved lov <p>I Vejle Kommune er der 110 vandværksboringer, som har et BNBO, der omfatter erhvervsjord. Det samlede landbrugsareal inden for BNBO er ca. 80 ha.</p>
Sløjfning af ubenyttede boringer og brønde inden for vandværkernes indvindingsoplande/hele kommunen	<p>Ubenyttede boringer og brønde kan udgøre en stor risiko for forurening af grundvandet. Forurenede overfladevand kan ved utætte boringer strømme uhindret ned til de dybe grundvandsmagasiner.</p> <p>Vejle Kommune vil i 2021 starte en sløjfningskampagne, hvor man kan få et tilskud på max. op til 7.500 kr. til sløjfning af sin gamle ubenyttede brønd eller boring, hvis den ligger i et vandværks indvindingsopland.</p>

<p>Pesticidfri kommune (Vejle Kommune har i 2007 underskrevet en aftale med KL om afvikling af brugen af plantebeskyttelsesmidler på offentlige arealer)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vejle Kommune vil som et nyt initiativ se på muligheden for at kolonihaver på kommunalt ejet jord drives uden brug af pesticider • Vejle Kommune opfordrer i dag alle kommunens skoler, institutioner og lignende til at vedligeholde arealer uden brug af pesticider • I Vejle Kommune gør vi en stor indsats for at undgå brug af pesticider på de kommunale arealer. Vi vil fortsætte med at se på muligheden for at udfase det sidste forbrug af pesticider • Vejle Kommune vil i forpagtningsaftaler for kommunalt ejet landbrugsjord fortsat stille vilkår om forbud mod brug af pesticider
<p>Indsatser i forhold vandværkerne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vi vil fortsat have fokus på håndhævelse af den lovbestemte 25 meter beskyttelseszoner rundt om indvindingsboringer. <p><i>Vi vil sikre, at jorden inden for beskyttelseszonen på 25 meter rundt om indvindingsboringer ikke dyrkes, sprøjtes eller gødes (gælder kun for erhverv)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Skånsom indvinding – Det skal sikres, at indvindingen i indvindingsboringer sker jævnt hen over døgnnet, så kraftige sænkninger af grundvandsmagasinet undgås <p><i>Ved kraftig sænkning af grundvandsmagasinet kan der skabes et sug, som trækker vand ned fra det terrænnære grundvand, som kan være forurenet med pesticider</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Opfordrer fortsat vandværkerne til at være mere synlige over for borgernes brug af pesticider <p><i>Via den personlige kontakt med de forbrugere, der skal drikke vandet, kan der skabes en forståelse for ikke at anvende pesticider nær ved vandværkets indvindingsboringer</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tilsyn på vandværkerne (Vejle Kommune) <p><i>Via det kommunale tilsyn på vandværkerne, føres der en dialog med driftspersonalet/bestyrelsen om de forhold, de skal være særlig opmærksomme på i forhold til forureningskilder (pesticider)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Opfordring til videoinspektion af indvindingsboringer <p><i>En del indvindingsboringer er af ældre dato, og kan have været udsat for tæring eller der kan være skjulte fejl i boringskonstruktionen. Et hul opstået ved tæring eller en fejl i konstruktionen i den øverste del af boringen kan medføre, at der løber overfladevand eller terrænnært grundvand ned i boringen.</i></p>

Indsatser overfor landmænd	<ul style="list-style-type: none"> • De landmænd, der har jord, som grænser op til vandværkernes indvindingsboringer, informeres via de kommunale landbrugstilsyn om de lovmæssige regler vedr. 25 meters beskyttelseszonen (afventer ny lov omkring BNBO) • Landmænd inden for vandværkernes indvindingsoplande og områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) får særlig information om opbevaring og håndtering af pesticider (ved landbrugstilsyn) • I forbindelse med ny lov om pesticidfrie BNBO'er skal der indgås aftaler med de lodsejere, der har jord inden for BNBO. Vejle Kommune skal bistå vandværkerne i forhandlingerne om frivillige aftaler mod fuld kompensation. I Vejle Kommune er der ca. 110 BNBO'er og samlet ca. 80 ha.
Information om brug af pesticider	<ul style="list-style-type: none"> • Kampagne på Vejle Kommunes Facebook og hjemmeside om grundvandsvenlig adfærd med pesticider

Indsatser ved fund af pesticider

Handlinger	Beskrivelse
"På vandværket"	<ul style="list-style-type: none"> • Fortsat øget kontrol med udviklingen af indhold af pesticider i grundvandet ved indvindingsboringer <p><i>Vandværkerne pålægges en øget kontrol med de indvindingsboringer, hvor der er målt pesticider under grænseværdien. Udvikling følges i forhold til evt. forebyggende indsatser</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvis vandværket har flere indvindingsboringer, hvor vandet fra én eller flere boringer indeholder pesticider, skal det sikres at det behandlede vand (drikkevandet), indeholder et så lavt indhold af pesticider som muligt • Det undersøges om det er muligt at flytte kildepladsen til en anden placering (indvindingsboringer) • Det undersøges om det er muligt at lave dybere indvindingsboringer og indvinde rent grundvand • Det undersøges om det er muligt, at vandværket kan blive tilsluttet et andet vandværk • Hvis et vandværk har flere indvindingsboringer, og forsynings sikkerheden kan opretholdes uden boring(er), som er forurenede med pesticider, skal indvindingsforholdene justeres, så indvinding af vand med pesticider kan undgås • Forurenede boringer skal evt. sløjfes/lukkes
Information til forbrugerne	<ul style="list-style-type: none"> • Forbrugerne skal oplyses om fund af pesticider i drikkevandet og eventuelle sundhedsmæssige forhold